

7. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації / документ 67-2018-р., чинний, поточна редакція – прийняття від 17.01.2018. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80>

Решміділова Світлана Леонідівна,
к.е.н., доцент кафедри маркетингу
і торговельного підприємництва
Хмельницького національного університету

РОЛЬ СОЦІАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ У ПРОМИСЛОВОМУ ВИРОБНИЦТВІ

Виробничо-економічні завдання сучасних промислових підприємств вирішуються більш успішно за умови врахування соціальних аспектів праці. Впровадження структури економічної ефективності соціальних процесів у виробництві забезпечить ефективну діяльність підприємства без значних інвестицій.

Аналіз співвідношення різних компонентів соціальних процесів виробництва свідчить про те, що ще недостатньо уваги приділяється соціально-економічній компоненті. В результаті цього порушується рівновага між відносно розвинутою технікою і примітивним характером соціальної раціоналізації на підприємстві.

В існуючих теоріях і на практиці методи удосконалення управління соціальним розвитком відзначаються відсутністю єдиного методологічного підходу. Ідея системного розуміння соціального розвитку належить Ю.Л. Неймеру і В.Я. Матвієнко. Методологічні проблеми соціальних процесів вивчали О. Амоша, Л. Дейнеко, Є. Хлобистов, О. Дячун, Ю. Плотинський, М. Василенко, В. Зленко, О. Новикова.

Значні соціальні зміни в суспільстві відбуваються внаслідок спільних односпрямованих і взаємоузгоджених дій людей, які беруть участь у всіх соціальних процесах.

Соціальний процес є послідовною зміною станів у соціальних системах і підсистемах, соціальних інститутах та організаціях, соціальні зміни в динаміці. У широкому розумінні соціальний процес є сукупністю односпрямованих соціальних дій, які можна виокремити з сукупності інших; це взаємодія людей або явищ, які відбуваються в організації, структурі груп і змінюють стосунки між людьми чи між складовими спільноти. Здійснюється він під впливом внутрішніх і зовнішніх чинників, має стійкий порядок

взаємодії своїх компонентів, тривалий у часі й спрямований до певного стану об'єкта.

Найважливішими рисами соціальних процесів є їх загальність і зв'язок із суб'єктом, який здійснює процес. Функціонування і розвиток суспільства відбуваються в різних формах соціальних процесів, які характеризують суб'єктно-об'єктні зв'язки і відносини у всіх сферах діяльності людей. Сам по собі соціальний процес — це розгортання потенціалу особистості, утвердження в системі суспільних відносин ролі й статусу соціальних груп, класів, етнічних та інших соціальних спільнот, способу життя людей.

Характеризуючи соціальні процеси, необхідно брати до уваги стадійність, фазність, етапність їх перебігу й розвитку. Досить складну структуру мають процеси, які відображають різні параметри колективів, соціальних інститутів та інших суспільних утворень. Так, кожний соціальний інститут чи трудовий колектив спочатку проходить етап формування, відтак становлення, розвитку, розквіту певних можливостей і поступового розпаду.

Кожен з етапів зміни соціальних об'єктів охоплює фази, що відображають специфіку процесів. Наприклад, у колективі на стадії становлення неминучі такі фази змін, як перехід від слабких, нестійких і переважно односторонніх міжособистісних зв'язків (стадія «конгломерату») до двосторонніх. Ці зв'язки, як правило, гнучкіші, їм властиві товарицькість, дружба в різних підсистемах. Все це зумовлює багатоярусні структури колективів (стадія «інтеграції»). Нерідко трудові колективи протягом тривалого часу перебувають на різних проміжних стадіях розвитку, так і не досягнувши рівня інтегрування зв'язків, відносин між елементами і підсистемами.

Поняття різноступеневості соціальних процесів завжди відносне. Який би процес не розглядали, його ознаки, з одного боку, завжди конкретні й предметні, з чіткими характеристиками. З іншого боку, ці предметність і конкретність стосуються тільки досліджуваного об'єкта чи аспекту його аналізу.

Наступний аспект — зміст процесу соціалізації. Наповнюваність процесу соціалізації особистості може обмежуватися різними його рівнями. Наприклад, погляди на світ, інтереси, установки окремої особистості чи різних типів особистостей можуть бути орієнтовані як на засвоєння нормативів та інтересів усієї цивілізації, так і на цілі, форми і способи діяльності.

На жаль, рівень вивчення соціальних процесів значно відстає від динаміки і глибини процесів, і тому більшість їх відбувається стихійно, некеровано. Тому глибокі спеціальні дослідження різноманітних соціальних

процесів є актуальними. Підприємницька діяльність вимагає розв'язання низки проблем, пов'язаних з ефективністю та якістю всіх рівнів системи управління, стабілізацією економіки, налагодженням діяльності медичних, освітніх, правових та інших установ, соціальних інститутів і організацій. Практичне вирішення цих та інших взаємопов'язаних проблем потребує досить надійної та ефективної системи вимірів різних за своєю сутністю соціальних процесів. Ця складна методологічна проблема пов'язана з пошуком й обґрунтуванням таких параметрів, спираючись на які можна було б констатувати, що певна конкретна форма вияву певного процесу відображає саме певні якісні ознаки кожного з них.

Спроби виокремити економічні, технічні, технологічні, правові, етичні, культурні та інші параметри позбавлені сенсу, таять у собі загрозу принципово хибних управлінських рішень. Наприклад, за впровадження у виробництво ефективної, на перший погляд, технології без урахування її впливу на екологію, здоров'я працівника, співвідношення з проблемою зайнятості, попиту на продукцію та вірогідних ринків збуту зростає рівень ризику до межі непередбаченості. Навіть якщо нововведення відповідає суспільним інтересам, то його реалізація без урахування сутності процесів, що відбуваються у складових частинах суспільства, може призвести до негативних соціальних наслідків. Соціально орієнтовані показники відображають найбільш суттєві для людства, окремих держав, їх спільнот, а також складових структур цих держав провідні ознаки їх життєдіяльності. Науковий підхід до виміру певних показників соціальних процесів повинен спиратися на ґрунтовну систему глобальних, загальних спеціальних і навіть окремих параметрів їх перебігу в просторі й часі.

Не менш проблематичним є визначення адекватних параметрів виміру виробничих процесів. Нові умови потребують врахування оцінок технологічної, економічної, екологічної та інших ознак конкурентоспроможності продукції. Отже, у сфері виробництва важливо знати не лише, що і скільки виробляють, а й враховувати якісні ознаки продукції, аналізувати кому і навіщо потрібна певна її кількість.

Одне з найскладніших завдань — вироблення системи критеріїв, які б достатньо обґрунтовано систематизували практично невичерпний перелік ознак та параметрів виміру перебігу індивідуально неповторних соціальних процесів. Унікальність окремих соціальних процесів відображає і зумовлює водночас специфічні ознаки багатьох неповторних суб'єкт-суб'єктних та об'єкт-об'єктних відносин.

Отже, відбувається значне розширення змістовного складу функцій управління, що пов'язане з функціонуванням економіки. Перелік нових функцій поповнюється за рахунок включення соціальних функцій управління, функцій творчої та підприємницької активізації персоналу.

Список використаної літератури

1. Василенко М. Управління соціально-економічними процесами: нові виміри в розвитку українського суспільства / М. Василенко // Людина і політика. – 2003. – №4. – С. 3-10.
2. Дейнеко Л. Сталість соціально-економічного розвитку за умов суспільних трансформацій / Л. Дейнеко, Є. Хлобистов // Регіональна економіка. – 2005. – №4. – С. 22-30.
3. Амоша О. Проблеми та шляхи забезпечення соціальної орієнтації економіки України О. Амоша, О. Новикова // Журнал європейської економіки. – Т. 4(№2). – 2005. – С. 25-30.

Решетняк Тетяна Іванівна

к.е.н., доцент кафедри стратегії бізнесу
КНЕУ імені Вадима Гетьмана

СТРАТЕГІЯ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НОВОЇ НОРМАЛЬНОСТІ

Ключовим положенням концепції нової нормальності вважають незворотну зміну стану світової економіки в бік погіршення основних показників, а саме зниження темпів економічного росту, зростання рівня безробіття, загрози бідності для певних верств населення. Подібний стан зберігається тривалий час й традиційні докризові засоби виведення економіки на попередній рівень ефективності виявляються недієвими. Формується уявлення про неможливість повернення світової економіки до характеристик докризового стану, а існуючі тенденції визнаються новою нормальністю.

Більшість дослідників розглядають вияви нової нормальності на макроекономічному рівні, в аспектах регуляторної політики держави щодо фінансових, інвестиційних, податкових засобів стабілізації національних економік та регіональних ринків. Однак окреме проблемне поле утворюється викликами нової нормальності для розвитку бізнесу, зокрема стратегічного й конкурентного вибору компанії, яка стикається з одночасною кризою традиційних напрямів й моделей підприємництва, зростанням витрат на утримання ринкової частки, скороченням купівельноспроможного попиту тощо.